

Алієва О.Г., к.біол.н., доцент
Попович А.П., к.біол.н., доцент
Приходько О.Б., д.біол.н., доцент
Зідрашко Г.А., к.м.н., доцент
Потоцька О.І., к.б.н., доцент
Громоковська Т.С., к.м.н., асистент
Макєєва Л.В., асистент
Попазова О.О., асистент
Запорізький державний медичний університет

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО ФОРМАТУ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРАХ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗДМУ

Пандемія COVID-19 та запровадження воєнного стану внесли суттєві зміни у режим роботи закладів освіти в Україні, зокрема й ВНЗ. Тому проблема організації і реалізації дистанційного навчання у закладах вищої освіти є дуже актуальною в сучасних умовах.

Неодноразові введення карантинів спонукало вищі навчальні заклади до цифрової трансформації освітнього процесу у дистанційний формат, тому при введенні воєнного стану в Україні більшість ВНЗів вже мали достатнє технічне та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу для дистанційного навчання здобувачів. В процесі реалізації дистанційної форми навчання заклади зіткнулися з багатьма технічними і методичними проблемами, та багатьма недоліками, а саме, відсутність особистого спілкування, для формування у студентів критичного мислення, зниження мотивації викладачів та студентів до навчання, відсутність можливості об'єктивного контролю знань. Дистанційні технології передбачають суттєве збільшення часу та енергії на самоосвіту, що вимагає від суб'єктів навчання високої особистісної мотивації та високого рівня самоорганізації, що спостерігається у невеликого відсотка студентів. Тому пошук оптимальних форм реалізації навчального процесу є направленим на максимальну взаємодію викладача та студентів, на підвищення зацікавленості студентів в пізнавальній діяльності, що в цілому призведе до покращення результатів навчання.

Ціль роботи: аналіз досвіду використання інтерактивних методів навчання у дистанційній формі навчального процесу на кафедрах медико-біологічних дисциплін ЗДМУ.

Для реалізації концепції інтерактивної взаємодії здобувачів вищої освіти з представниками професорсько-викладацького складу та моніторингу навчальної активності у Запорізькому державному медичному університеті запроваджена дистанційна форма навчання з використанням MS Teams та платформи edX [1]. Для організації освітнього процесу на основі Teams була проведена величезна робота по створенню та наповненню он-лайн платформ навчальним матеріалом, візуалізації контенту із залученням великої кількості

ілюстративного матеріалу, відеоматеріалу, створенню пакетів тестових завдань у MS Forms, адаптації навчальних методик, у тому числі інтерактивних, до дистанційного формату.

Інтерактивні методи дистанційного навчання відносяться до різних методів та технологій, які дозволяють студентам та викладачам спілкуватися та співпрацювати в режимі реального часу або асинхронно, навіть якщо вони фізично не знаходяться в одному місці. Ці методи включають синхронні інструменти, такі як відеоконференції та обговорення у віртуальних класах, а також асинхронні інструменти, такі як онлайн-форуми та спілкування у чатах [2]. Інтерактивні методи дистанційного навчання важливі з кількох причин. Підвищення комунікації: інтерактивні методи надають студентам можливість брати активну участь в обговореннях та заходах у групі, що може допомогти підвищити їхню взаємодію та мотивацію. Найкраще спілкування та співробітництво: інтерактивні методи дозволяють студентам та викладачам спілкуватися та співпрацювати в режимі реального часу або асинхронно. Це може допомогти створити більш динамічне та спільне навчальне середовище.

Синхронні інтерактивні методи проводяться в режимі реального часу. У реалізації дистанційної форми вченого процесу нашими викладачами використовувалися різні синхронні методи:

Відеоконференції: ця технологія дозволяє студентам та викладачам спілкуватися та співпрацювати за допомогою живого відео, що особливо корисно для проведення віртуальних обговорень у групі та реалізації групових проектів.

Віртуальні обговорення в групі: цей метод є способом проведення онлайн-обговорень у групі, коли студенти та викладачі можуть спілкуватися та співпрацювати в режимі реального часу через віртуальну платформу.

Віртуальна дошка: цей метод використовується для спільної роботи в режимі реального часу на спільній цифровій дошці Microsoft Whiteboard, що дозволяє студентам та викладачам разом писати та малювати в режимі реального часу.

Живі вебінари: цей метод включає живу презентацію, зазвичай лекцію або семінар, що проводиться для віддаленої аудиторії через Інтернет.

На кафедрах медико-біологічного профілю окрім традиційних занять в он-лайн формі для підвищення рівня вмотивованості у студентів було запроваджено проведення он-лайн занять – конференцій [3]. До заняття студенти отримують завдання за темою заняття, творчо опрацьовують їх та готують доповіді і презентації і надсилають свої роботи викладачу. Викладач обирає найкращі роботи по кожному питанню і публікує у каналі групи список студентів-доповідачів. На занятті ці студенти презентують свої роботи, при обговоренні відповідають на питання від викладача та інших студентів. Такий формат зайнятий стимулює

студентів до творчого підходу до навчального матеріалу, активізує інтерес та бажання зробити свою доповідь чи презентацію кращою, ніж у інших.

Синхронні методи можуть забезпечити відчуття безпосередності та близькості, що допомагає створити більш захоплюючий та інтерактивний процес навчання [4, 5]. Однак вони також вимагають, щоб усі учасники були доступними одночасно, що в деяких випадках має обмеження.

Асинхронні інтерактивні методи не потребують одночасної доступності всіх учасників. У навчальному процесі на кафедрах медико-біологічних дисциплін ЗДМУ використовуються такі асинхронні методи:

Інтернет-форуми: це віртуальні платформи, які дозволяють студентам та викладачам спілкуватися та співпрацювати, публікуючи повідомлення та відповідаючи на повідомлення один одного. Ці повідомлення можна прочитати та відповісти на них у будь-який час, що забезпечує більш гнучкий графік зв'язку. Інтернет-форуми використовуються у навчальному процесі для різних цілей, таких як обговорення у групі, групові проекти та рецензування.

Онлайн-дошки обговорень: це віртуальні платформи, які дозволяють студентам та викладачам спілкуватися та співпрацювати, публікуючи повідомлення, відповідаючи на повідомлення один одного та співпрацюючи у групових проектах. Ці повідомлення можна прочитати та відповісти на них у будь-який час, що також забезпечує більш гнучкий графік зв'язку.

Інструменти для спільної роботи: Інструменти програм Microsoft Office 365 дозволяють студентам і викладачам спільно працювати над документами, презентаціями та електронними таблицями в режимі реального часу, незалежно від того, де вони знаходяться. Це забезпечує більш спільне та динамічне середовище навчання, а також більш гнучкий графік.

Асинхронні методи забезпечують велику гнучкість для студентів та викладачів з точки зору того, коли і де вони можуть брати участь у заняттях, що особливо важливо для студентів, які перебувають у складних умовах сучасних реалій військового стану. Однак він може не забезпечувати такого ж відчуття безпосередності та близькості, яке можуть забезпечити синхронні методи. Важливо відзначити, що асинхронні методи корисні тим, що дають студентам можливість помислити та обміркувати матеріал, перш ніж публікувати свої відгуки, що може бути дуже корисним для їх навчального процесу.

Однією з ключових переваг інтерактивних методів дистанційного навчання є підвищення комунікації та співпраці. Результати застосування даних методів показали, що інтерактивні методи можуть допомогти підвищити комунікацію і мотивацію студентів, що в кінцевому підсумку призводить до поліпшення результатів навчання.

Інтерактивні методи надають студентам можливість брати активну участь в обговореннях та заняттях у групі, що може допомогти підвищити їхню зацікавленість та мотивацію. Наприклад, в обговореннях віртуальної групи студенти можуть брати участь у розмовах у режимі реального часу, ставити питання та ділитися своїми ідеями, що може створити більш динамічне та захоплююче навчальне середовище. Так само на онлайн-форумах студенти можуть публікувати повідомлення та відповідати на повідомлення один одного, що може допомогти створити відчуття спільності та згуртованості. Підвищення мотивації студентів призводить до того, що вони з більшою ймовірністю зацікавляться матеріалом і збережуть у пам'яті вивчену інформацію. Крім того, інтерактивні методи надають студентам можливість отримати зворотний зв'язок, що допоможе їм краще зрозуміти матеріал.

Дистанційні форми навчання мають низку недоліків. Наприклад, вони можуть забирати більше часу, ніж навчання в аудиторії, та не гарантують індивідуальної уваги викладача. Вони також не дають можливості або дають обмежені можливості для практичної діяльності студентів. На підставі досвіду використання дистанційних методів навчання можна виділити такі недоліки: обмежена взаємодія та відсутність соціалізації з одногрупниками та викладачами; обмежений доступ до ресурсів, таких як лабораторне обладнання або бібліотечні матеріали, і як наслідок – обмежені можливості для практичного чи експериментального навчання; проблеми самомотивації та самодисципліни у студентів; проблеми у встановленні та підтримці особистих зв'язків з викладачами та одногрупниками; обмежені можливості для групової роботи чи співробітництва.

Таким чином, дистанційна освіта в сучасній вищій школі стала вимушеною альтернативою традиційним формам і не може повною мірою бути ним заміною, але вона допомогла, незважаючи на труднощі, продовжувати навчальний процес у складних умовах. Інтерактивні методи набувають все більшого значення у дистанційному навчанні, оскільки вони допомагають підвищити комунікацію та взаємодію студентів, покращити спілкування та співпрацю, а також забезпечують більшу гнучкість та зручність дистанційного навчального процесу для студентів та викладачів. Загалом інтерактивні методи у дистанційному навчанні відіграють вирішальну роль у створенні привабливого, спільного та персоналізованого навчального середовища, яке може допомогти покращити результати студентів та підвищити загальну ефективність дистанційного навчання.

Список використаних джерел:

1. Зідрашко, Г.А., Сирцов, В.К., Алієва, О.Г., Громоковська, Т.С., Таврог, М.Л., Попко, С.С., Макєєва, Л.В., & Попазова, О.О. (2020). Досвід впровадження дистанційного навчання на кафедрі гістології, цитології та ембріології в умовах карантину. Теорія та практика сучасної

морфології: матеріали науково.-практичної конференції з міжнародною участю (С.34-35) 4-6 листопада, 2020. Дніпро: ДДМУ.

2. Posolenyk, L. Y., & Vydoinyk, O. Y. (2021). Використання інтерактивних методів викладання та розвиток дистанційної освіти лікарів у тернопільському національному медичному університеті імені і. я. горбачевського моз україни в умовах карантину. Медична освіта, (4), 80–84. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.4.11666>

3. Сирцов, В.К., Макєєва, Л.В., Алієва, О.Г., Попазова, О.О., Зідрашко, Г.А., & Потоцька О.І. (2021). Авторська технологія «Організація змішаного та дистанційного навчання вітчизняних та іноземних студентів-медиків у курсі гістології, цитології та ембріології». Досвід впровадження змішаної форми навчання у ЗДМУ, траєкторія розвитку та місце в системі вищої медичної освіти : матеріали навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради (С. 19-20). 26 травня, 2021. Запоріжжя : ЗДМУ.

4. Сирцов, В.К., Євтушенко, В.М., Попко, С.С., Зідрашко, Г.А., Алієва, О.Г., Потоцька, О.І., Федосєєва, О.В., & Таврог, М.Л. (2021). Досвід застосування сучасних новітніх методик навчання при вивченні дисципліни «Гістологія, цитологія, ембріологія» у Запорізькому державному медичному університеті . Досвід впровадження змішаної форми навчання у ЗДМУ, траєкторія розвитку та місце в системі вищої медичної освіти : матеріали навчально-методичної відеоконференції Центральної методичної ради (С. 17-19). 26 травня, 2021. Запоріжжя : ЗДМУ.

5. Зідрашко, Г.А., Сирцов, В.К., Алієва, О.Г., Потоцька, О.І., Таврог, М.Л., & Попко, С.С. (2020). Застосування програми Microsoft Teams в дистанційному навчанні ЗДМУ в умовах карантину Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2020: матеріали Всеукраїнської науково-методичної відеоконференції з міжнародною участю (С.105-106). 19-20 листопада, 2020. Запоріжжя, ЗДМУ.